

Dosarul nr. 2ra-1280/20

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. C. Roșca)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. I. Secieru, V. Mihaila, Iu. Cotruță)

Î N C H E I E R E

16 octombrie 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele completului, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Iurie Bejenaru
Nicolae Craiu

examinând admisibilitatea recursului declarat de către șeful Marelui Stat Major al Armatei Naționale, Igor Gorgan,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de către Anatolii Velichii împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale și Ministerul Apărării, Marele Stat Major al Armatei Naționale al Republicii Moldova cu privire la recuperarea prejudiciului moral cauzat urmare a retragerii legitimației de veteran de război și participant la lichidarea consecințelor de la Cernobîl cu sistarea plății pensiei de invaliditate,

împotriva deciziei din 19 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 12 octombrie 2017, Anatolii Velichii a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale și Ministerul Apărării, Marele Stat Major al Armatei Naționale al Republicii Moldova cu privire la recuperarea prejudiciului moral cauzat urmare a retragerii legitimației de veteran de război și participant la lichidarea consecințelor de la Cernobîl cu sistarea plății pensiei de invaliditate.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că în perioada anului 1986, a activat în calitate de mecanic șef la întreprinderea VITK „Moldbîtremstroi”.

A menționat că la data de 4 august 1986 a fost telefonat de șeful său Vladimir Ceban, care i-a comunicat că, urmează să meargă în Ucraina, regiunea Polesscoe, pentru a însoți o coloană de mașini cu materiale de construcție predestinate pentru lichidarea consecințelor avariei de la Cernobîl.

Reclamantul a afirmat că la 5 august 1986, în calitate de superior al coloanei de mașini cu materiale de construcție, colectate de la diferite organizații, a plecat la drum, astfel încât, perioada aflării acestuia în regiunea Polesscoe a constituit intervalul de timp cuprins între 7 august 1986 – 28 august 1986.

A explicat că, după întoarcerea din deplasarea dată, nu s-a adresat după careva ajutor medical sau să i se perfecteze actele ce ar atesta participarea acestuia la lichidarea consecințelor avariei de la Cernobîl. În perioada aflării în zona afectată de radiații, acesta nu s-a gândit la consecințele care pot surveni în urma iradierii organismului și credea că, doza de radiație pe care a primit-o, nu va avea efecte negative asupra sănătății acestuia.

Anatolii Velichii a specificat că după vreo treisprezece ani a început să se simtă foarte rău și s-a adresat la medic, care, în baza rezultatelor analizelor i-a stabilit diagnoza „xxxxx”. Medicul care i-a stabilit diagnoza nominalizată, a solicitat să acumuleze urgent actele pentru atribuirea pensiei și grupei de invaliditate.

A remarcat că după colectarea și prezentarea actelor la Comisariatul Militar, la data de 20 februarie 1997 a primit legitimația seria A nr. 577027, care, la 10 ianuarie 2000 a fost preschimbată cu legitimația de tip nou nr. 0097.

Reclamantul a precizat că, ulterior, și anume la data de 30 septembrie 2010, prin procesul-verbal nr.6 al comisiei Marelui Stat Major al Armatei Naționale pentru examinarea autenticității documentelor confirmative în vederea eliberării legitimațiilor veteranilor de război și participanților la lichidarea consecințelor catastrofei de la CAE Cernobîl, a fost ilegal declarată nelegitimă și retrasă legitimația nr. 0097 din 10 ianuarie 2000, fiind invocate niște motive formale și neprobate ce ar vorbi despre neparticiparea și neantrenarea acestuia în lichidarea consecințelor catastrofei produse.

A susținut că odată cu retragerea legitimației care îi confirmă statutul de participant la lichidarea consecințelor avariei de la Cernobîl, i-a fost sistată de Casa Teritorială de Asigurări Sociale sect. Centru și plata pensiei de invaliditate, fapt care a condiționat plasarea sa într-o situație deloc favorabilă, caracterizată prin imposibilitatea de a-și achiziționa hrană, îmbrăcăminte, medicamentele pentru ameliorarea efectelor bolii incurabile și multe alte necesități stringente din viața de zi cu zi.

Anatolii Velichii a comunicat că fiind motivat de inacțiunile Marelui Stat Major al Armatei Naționale și a Casei Naționale de Asigurări Sociale, de a-și anula pe cale extrajudiciară actele administrative ce au condiționat retragerea legitimației de veteran de război și sistarea plății pensiei de invaliditate, la data de 18 mai 2013, a fost înaintată o acțiune civilă în instanța de judecată, prin care a solicitat anularea procesului-verbal nr. 6 din 30 septembrie 2010 a comisiei Marelui Stat Major al Armatei Naționale, prin care a fost declarată nelegitimă și retrasă legitimația nr. 0097 din 10 ianuarie 2000. Prin decizia din 1 iulie 2015 a Curții de Apel Chișinău au fost admise integral pretențiile reclamantului. A fost anulat procesul-verbal nr.6 al comisiei Marelui Stat Major al Armatei Naționale pentru examinarea autenticității documentelor confirmative în vederea eliberării legitimațiilor veteranilor de război și participanților la lichidarea consecințelor catastrofei de la CAE Cernobîl, a fost restabilită calitatea reclamantului Anatolii Velichii de participant la lichidarea consecințelor de la Cernobîl, și i s-a reactivat legitimația. Totodată, prin încheierea din 9 decembrie 2015 a Curții Supreme de Justiție a fost declarat inadmisibil recursul Ministerului Apărării, decizia Curții de Apel Chișinău, devenind irevocabilă.

A relatat cu privire la acțiunile ilegale admise de Marele Stat Major al Armatei Naționale, manifestate prin declararea nulă a legitimației nr. 0097 din 10 ianuarie 2000, Curtea de Apel Chișinău, prin decizia sa, a constatat că: „intimatul atât în ședința

primei cât și în instanța de apel nu a prezentat nici o probă că a înștiințat apelantul despre examinarea legalității eliberării legitimației pe numele acestuia, că a solicitat vreo explicație, că l-a înștiințat despre ședința Comisiei, că i-a adus la cunoștință despre hotărârea adoptată. Principiul legalității prevede că hotărârea este legală, adică adoptată în baza unei legi. În hotărârea atacată nu se indică în baza cărui act normativ poate fi retrasă legitimația de participant la lichidarea consecințelor catastrofei de la CAE. Nici în ședința instanței de apel reprezentanții intimatului nu au putut numi care act normativ prevede posibilitatea declarării legitimației nelegitime și retragerea ei, precum și actul normativ care permite acestei Comisii să adopte astfel de hotărâri. Din considerentele menționate Colegiul consideră că hotărârea atacată este ilegală ca emisă contrar prevederilor legii și cu încălcarea competenței, or, intimații nu au dovedit contrariul, acestea fiind temei de anulare. Mai mult ca atât Colegiul menționează că Comisia a adoptat hotărârea în cauză, fără o examinare minuțioasă a întrebării, doar în baza unui răspuns parvenit de la arhiva Ministerului Afacerilor Interne din Ucraina”.

Reclamantul a declarat că a fost lăsat fără examinare faptul că, în anul 1997 de către Ministerul Sănătății al Republicii Moldova în comun cu Consiliul de expertiză medicală a vitalității i-a fost stabilită o reducere a vitalității de 65 %, stabilindu-i gradul I de invaliditate, cauza invalidității - xxxxx; în anul 1999 i-a fost stabilită o reducere a vitalității de 70 %, stabilindu-i gradul I de invaliditate, cauza invalidității - xxxxx; în anul 2000 – i-a fost stabilită o reducere a vitalității de 85 %, stabilindu-i gradul I de invaliditate, cauza invalidității - xxxxx. Actele date nu au fost anulate, ele produceau efecte juridice inclusiv și în perioada anului 2010 - 2015, însă circumstanța dată a fost neglijată de către pârâți.

A notat precum că, Marele Stat Major al Armatei Naționale al Republicii Moldova dispunea de actele emise de către Ministerul Sănătății al Republicii Moldova în comun cu Consiliul de expertiză medicală a vitalității (actele date nu au fost anulate, sunt valabile până în prezent), care confirmă cu certitudine că este invalid de gradul I, cu xxxxx, însă, Marele Stat Major al Armatei al Armatei Naționale a considerat necesar de a le ignora, acordând prioritate informației dubioase. Iar, Casa Teritorială de Asigurări Sociale sect. Centru a neglijat faptul că, plata pensiei nu este doar un drept al cetățeanului, ci o obligație a statului, fapt ce reiese din art. 47 din Constituția. Face referire la prevederile art. 2 din Legea privind sistemul public de asigurări sociale nr. 489 din 8 iulie 1999, dreptul la asigurări sociale este garantat de stat și se exercită, în condițiile legii, prin sistemul public de asigurări sociale.

Reclamantul a indicat că calitatea de invalid de gradul I a sa nu a fost niciodată contestată de către Casa Națională de Asigurări Sociale. Mai mult ca atât, în dosarul deținut de către aceasta din urmă, aferent cazului lui Velichii Anatolii, actele date persistă.

Anatolii Velichii a invocat și prevederile art. 21 și 22 din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat, potrivit cărora, cuantumul pensiei de invaliditate se calculează în raport cu gradul de invaliditate conform formulelor din anexa nr.3, parte integrantă a prezentei legi. Pensionarul de invaliditate este supus reexpertizării medicale în termenele stabilite de C.E.M.V. După fiecare reexpertizare, dreptul la pensia de invaliditate se menține, se modifică sau se suspendă în conformitate cu decizia C.E.M.V. Modificarea și suspendarea se efectuează începând cu luna următoare celei

în care s-a emis decizia medicală respectivă. Neprezentarea la reexpertizarea medicală atrage încetarea plății pensiei, începând cu luna următoare.

Prin urmare, a relevat faptul că, la baza sistării plății pensiei de invaliditate nu putea constitui hotărârea Comisiei Marelui Stat Major al Armatei Naționale, fapt constatat și prin decizia din 1 iulie 2015 a Curții de Apel Chișinău. După cum rezultă din art. 18, 22 din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat, la baza modificării, sistării, suspendării plății pentru pensia de invaliditate poate sta doar o decizie a Consiliului de Expertiză Medicală a Vitalității (C.E.M.V.) adoptată în baza unor regulamente aprobate de Guvern. Or, simpla anulare/retragere a legitimației nr. 0097 din 10 ianuarie 2000 a avut ca efect doar retragerea unui titlu, gradul de invaliditate nefiind retras, și nefiind contestat diagnosticul reclamantului cu boala Cernobîl.

Reclamantul a menționat că odată cu retragerea legitimației și sistarea plății pensiei de invaliditate, inevitabile au fost și amprentele afective lăsate asupra personalității sale, caracterizate prin neliniște, disconfort și numeroase afecțiuni zilnice, survenite ca rezultat al acțiunilor pârâților. Privarea și sistarea de plata pensiei de invaliditate i-a generat suferințe psihice, care se manifestă în sentimentul de disconfort continuu. A fost necesar de 6 ani de procese prin instanțele de judecată, iar în această perioadă, Casa Națională de Asigurări Sociale a luat o atitudine pasivă, deși conform situației menționate mai sus, rolul în soluționarea problemei abordate, urma a fi unul diriguitor și activ.

A stipulat că a fost lăsat fără surse de existență, i s-a retras pe ascuns titlul de participant la lichidarea consecințelor de la Cernobîl, a fost sistată achitarea pensiei în baza unor documente care nu prevăd dreptul de sistare a pensiei, a fost neglijat în totalmente de către angajații pârâților, în starea critică în care se afla a fost nevoit să cerșească fără succes pe la ușile angajaților pârâților întru soluționarea conflictului iscat.

Reclamantul Anatoliei Velichii a solicitat încasarea în mod solidar din contul Marelui Stat Major al Armatei Naționale și a Casei Naționale de Asigurări Sociale, a prejudiciului moral în mărime de 500 000 de lei, cauzat în legătură cu retragerea ilegală a legitimației de veteran de război și participant la lichidarea consecințelor de la Cernobîl și respectiv, sistarea neîntemeiată a plății pensiei de invaliditate.

Prin hotărârea din 17 iulie 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru a fost admisă parțial acțiunea depusă de către Anatoliei Velichii. S-a încasat de la Marele Stat Major al Armatei Naționale în beneficiul lui Anatoliei Velichii suma de 5 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral. În rest, pretențiile au fost respinse.

Prin decizia din 19 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău a fost respins apelul declarat de Ministerul Apărării al Republicii Moldova și s-a menținut hotărârea din 17 iulie 2019 a Curții de Apel Chișinău.

Pentru a decide astfel, instanțele ierarhic inferioare au notat că pasibil de reparare a prejudiciului moral este pârâtul/apelant Marele Stat Major al Armatei Naționale, care, prin hotărârea acesteia din urmă s-a dispus retragerea legitimației de veteran de război eliberată lui Anatoliei Velichii, hotărâre, care a fost anulată printr-o hotărâre judecătorească devenită irevocabilă.

Instanțele de judecată au învederat că problema stabilirii despăgubirilor morale nu trebuie privită ca o cuantificare economică a unor drepturi și valori nepatrimoniale (cum ar fi demnitatea, onoarea, ori suferința psihică încercată de cel ce le pretinde), ci ca o evaluare complexă a aspectelor în care vătămările produse se exteriorizează, supusă puterii de apreciere a instanțelor de judecată. Deși stabilirea cuantumului sumelor echivalente unui prejudiciu nepatrimonial include o doză de aproximare, instanța trebuie să aibă în vedere o serie de criterii stabilite orientativ de legislator în art. 1423 din Codul civil, cum ar fi: caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice cauzate persoanei vătămate, de gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii și de măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate. Caracterul și gravitatea suferințelor psihice sau fizice le apreciază instanța de judecată, luând în considerare circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, precum și statutul social al persoanei vătămate.

La data de 20 iulie 2020, șeful Marelui Stat Major al Armatei Naționale, Igor Gorgan a declarat recurs împotriva deciziei din 19 mai 2020 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii instanței de fond cu emiterea unei noi decizii de respingere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului a invocat că consideră decizia instanței de apel și hotărârea instanței de fond ca fiind neîntemeiate, deoarece la adoptarea soluției în raport cu circumstanțele cauzei au aplicat eronat prevederi normative care nu urmau a fi aplicate speței, și anume: art. 1422 alin. (1), (2) Cod civil, au ignorat dispozițiile art. 48 din Legea nr. 1544 din 23 iunie 1993 asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne, art. 30 alin. (1) din Legea nr. 156/1998 privind sistemul public de pensii și art. 1424 alin. (1) Cod civil.

A menționat că instanțele inferioare au evitat expres să dea o apreciere corespunzătoare argumentelor și temeiurilor de drept invocate.

A precizat că instanțele judecătorești nejustificat au identificat ca unicul făptuitor al prejudiciului moral în persoana Marelui Stat Major al Armatei Naționale.

A mai adăugat că Anatolii Velichii a înaintat acțiunea cu depășirea termenului de prescripție, iar ultimul nu a formulat o cerere de repunere în termen pentru înaintare a acțiunii.

A specificat că în pct. 56, 63, 72-75 din hotărârea primei instanțe se menționează că prezentul litigiu se examinează în baza Legii contenciosului administrativ nr. 793/2000, însă dosarul a fost menținut spre judecare în procedură de drept comun și nu a fost transmis instanței specializate în contenciosul administrativ.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Completul reține că copia deciziei integrale a instanței de apel a fost expediată în adresa participanților la proces la 3 iunie 2020 (f.d.175), însă careva date ce ar confirma recepționarea acesteia de către recurent la actele cauzei lipsesc.

Prin urmare, recursul din 20 iulie 2020 este declarat în termen.

Examinând temeiurile recursului declarat de către șeful Marelui Stat Major al Armatei Naționale, Igor Gorgan, completul Colegiului civil, comercial și de contencios

administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul drept inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) Cod de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform prevederilor art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de către șeful Marelui Stat Major al Armatei Naționale, Igor Gorgan nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Prin urmare, argumentele invocate în recursul declarat se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către instanța de apel, însă nu relevă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate.

Totodată, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reiterează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului, dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) Cod de procedură civilă.

Distinct de aceste constatări, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție precizează că, în contextul normelor procedurale din Secțiunea a II-a, Capitolul XXXVIII Cod de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, însă, din recursul declarat nu rezultă argumentul privind încălcarea flagrantă a regulilor de apreciere a probelor.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a relevat în jurisprudența sa constantă, rezultând din prevederile art. 6 § 1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, că nu se impune motivarea în detaliu a unei decizii prin care o instanță de recurs, întemeindu-se pe dispoziții legale specifice, respinge recursul declarat împotriva sentinței pronunțate de o instanță inferioară, ca fiind lipsit de șanse de succes (cauza Rebai și alții contra Franței, Comisia Europeană a Drepturilor Omului, 25 februarie 1995, nr. 26561/1995).

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție conchide că recursul declarat de către șeful Marelui Stat Major al Armatei Naționale, Igor Gorgan urmează a fi considerat ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 433 lit. a), 440 alin. (1) Cod de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de către șeful Marelui Stat Major al Armatei Naționale, Igor Gorgan.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu